

प्रेरणाका बिम्बहरू
(कविता सङ्ग्रह)

त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग,
कीर्तिपुरको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि
प्रस्तुत

सिर्जनापत्र

सिर्जनाकर्ता

मिरा दाहाल

परीक्षा क्रमाङ्क : २८५०७२

त्रि.वि.द.नं. क्याम्पस क्रमाङ्क : १७२/२०६८/०६९

स्नातकोत्तर द्वितीय वर्ष

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७५

प्रेरणाका बिम्बहरू
(कविता सङ्ग्रह)

त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग,
कीर्तिपुरको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको
नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनको लागि
प्रस्तुत

सिर्जनापत्र

सिर्जनाकर्ता

मिरा दाहाल

परीक्षा क्रमाङ्क : २८५०७२

त्रि.वि.द.नं. क्याम्पस क्रमाङ्क : १७२/२०६८/०६९

स्नातकोत्तर द्वितीय वर्ष

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

२०७५

निर्देशकको सिफारिस

प्रेरणाका बिम्बहरू शीर्षकको यो सिर्जना पत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय नेपाली केन्द्रीय विभाग स्नातकोत्तर तहको दसौं पत्रमा निर्धारित सिर्जनात्मक लेखनअन्तर्गत छात्रा मिरा दाहालले मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । उहाँको यस सिर्जनात्मक कार्यबाट म सन्तुष्ट छु । यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
उपप्राध्यापक डा. साधना पन्त
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर

मिति: २०७५/०९/१५

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृति-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागका छात्रा मिरा दाहालले स्नातकोत्तर तहमा नेपाली विषयको दसौं पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गर्नुभएको प्रेरणाका बिम्बहरू (कविता सङ्ग्रह) शीर्षकको सिर्जनापत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

१. विभागीय प्रमुख

प्रा.डा. देवीप्रसाद गौतम

.....

२. निर्देशक

उपप्रा.डा. साधना पन्त

.....

३. बाह्यपरीक्षक

सहप्रा.डा. दुर्गाबहादुर घर्ती

.....

मिति : २०७५/०९/१५

कृतज्ञता-ज्ञापन

प्रेरणाका बिम्बहरू शीर्षकको कविता सङ्ग्रहको रूपमा रहेका प्रस्तुत सिर्जनापत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभाग कीर्तिपुर काठमाडौंको नेपाली विषयको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दसौं पत्रको प्रयोजनका निम्ति तयार पारिएको हो । यस क्रममा कुशल निर्देशन दिनु हुने आदरणीय गुरुआमा डा. साधना पन्तज्युप्रति हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

यस सन्दर्भमा यस धर्तीमा पदार्पण गराई शिक्षा दीक्षा दिनु हुने पिता माता तथा ज्ञानको चक्षु खोलिने आदरणीय गुरुवर्गप्रति नमन गर्दै हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

सानैदेखि कविताको मोह जगाइदिइ कविता लेखनमा आकर्षित गर्ने पारिवारिक स्रोत एवम् मलाई कविता लेखनमा उत्प्रेरणा थप्ने पति एकनारायण न्यौपाने र छोराछोरीहरूप्रति हार्दिक आभारी छु ।

अन्त्यमा 'प्रेरणाका बिम्बहरू' शीर्षकको प्रस्तुत कविता सङ्ग्रह सिर्जनापत्र मूल्याङ्कनका लागि नेपाली विभाग कीर्तिपुर समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

मिति: २०७५/०५/२०

परीक्षा क्रमाङ्क : २८५०७२

मिरा दाहाल

(स्नातकोत्तर, दोस्रो वर्ष)

नेपाली केन्द्रीय विभाग

कीर्तिपुर, काठमाडौं

विषय सूची

निर्देशकको सिफारिस	(क)
स्वीकृति पत्र	(ख)
कृतज्ञताज्ञापन	(ग)
प्रथम अध्याय : सिर्जना परिचय	१-३२
१.१ विषयपरिचय	१
१.२ समस्या	२
१.३ उद्देश्य	३
१.४ पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.५ सिर्जना विधि	४
१.५.१ सामग्री सङ्कलन	४
१.५.२ विश्लेषण विधि	८
१.६ प्रतिनिधि नेपाली कवि र तिनका प्रतिनिधि कविताको विश्लेषण	८
१.६.१ भानुभक्त आचार्य (१८७१-१९२६)	८
१.६.१.१ प्रश्नोत्तर कविताको विश्लेषण	८
१.६.२ लेखनाथ पौडेल (१९४१-२०२२)	१०
१.६.२.१ सत्य सन्देश कविताको विश्लेषण	११
१.६.३ महाकवि लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा (१९६६-२०१६)	१२
१.६.३.१ भिखारी कविताको विश्लेषण	१३
१.६.४ माधवप्रसाद घिमिरे (वि.सं. १९७६)	१५
१.६.४.१ वैशाख कविताको विश्लेषण	१५
१.६.५ सिद्धिचरण श्रेष्ठ (१९६९-२०४९)	१७
१.६.५.१ 'वसन्त' कविताको विश्लेषण	१७
१.७ प्रस्तुत सिर्जनामा सङ्ग्रहीत कविताहरूको विश्लेषण	१८
१.७.१ परिचय	१८

१.७.२ सामाजिक क्षेत्र	१९
१.७.२.१ कसलाई पो मन पर्छ र ?	१९
१.७.२.३ किन बुभुदैनी दुनियाँ ?	१९
१.७.२.४ कसले दिन्छ न्याय ?	२०
१.७.२.५ नारी तिमि आदर्श बन है ।	२०
१.७.२.६ म विद्यार्थी	२१
१.७.३ प्राकृतिक क्षेत्र	२१
१.७.३.१ आयो वसन्त उमङ्ग छर्दै	२१
१.७.३.२ बूढीगण्डकी	२२
१.७.३.३ यो मेरो घर	२२
१.७.३.४ पुष्पवाटिका	२२
१.७.३.५ राजधानीको अवस्था	२३
१.७.४ सांस्कृतिक तथा धार्मिक क्षेत्र	२४
१.७.४.१ अनुपम छ है !	२४
१.७.४.२ गोरखकाली	२४
१.७.४.३ हिन्दू धर्म	२५
१.७.५ राजनैतिक क्षेत्र	२५
१.७.५.१ यो कस्तो खेल ?	२५
१.७.५.२ के साँच्चै हो त ?	२६
१.७.५.३ सहिदको त्याग	२६
१.७.६ ऐतिहासिक क्षेत्र	२७
१.७.६.१ प्रेरक चन्द्रप्रभादेवी	२७
१.७.६.२ एकीकरणका खातिर	२७
१.७.६.३ गोरखा नगरी	२८
१.७.७ समसामयिक घटना	२८
१.७.७.१ सपना नै चकनाचूर	२८
१.७.८ वैचारिक क्षेत्र	२९

१.७.८.१ गुरुदेव	२९
१.७.८.२ हे युवा !	३०
१.७.८.३ खाडीमा नेपाली	३०
१.७.८.४ कर्तव्य	३०
१.७.९ निष्कर्ष	३१

द्वितीय अध्याय: 'प्रेरणाका बिम्बहरू' कविता सङ्ग्रह भाग - २ ३३-७६

२.१ कसलाई पो मनपर्छ र ?	३३
२.२ किन बुभुदैनी दुनिया ?	३५
२.३ कसले दिन्छ न्याय	३७
२.४ नारी तिमी आदर्श बन है	३९
२.५ राजधानीको अवस्था	४१
२.६ म विद्यार्थी	४३
२.७ आयो वसन्त उमड्ग छर्दै	४४
२.८ बूढीगण्डकी	४५
२.९ यो मेरो घर	४७
२.१० पुष्पवाटिका	४९
२.११ अनुपम छ है !	५०
२.१२ गोरखकाली	५२
२.१३ हिन्दू धर्म	५३
२.१४ यो कस्तो खेल ?	५४
२.१५ के साँच्चै हो त ?	५६
२.१६ सहिदको त्याग	५८
२.१७ प्रेरक चन्द्रप्रभादेवी	६०
२.१८ एकीकरणका खातिर	६२
२.१९ गोरखा नगरी	६४
२.२० सपना नै चकनाचूर	६६
२.२१ गुरुदेव	६८

२.२२ हे युवा !	७१
२.२३ खाडीमा नेपाली	७३
२.२४ कर्तव्य	७५
तेस्रो अध्याय: उपसंहार	७७-७८
सन्दर्भ सामग्री	७९